

Ingvar Carlsson: Regeringsförklaringen 3 oktober 1995

Talare

Ingvar Carlsson
Statsminister

Datum

3 oktober 1995

Plats

Riksdagshuset, Stockholm

Eders Majestäter,

Eders Kungliga Högheter,

fru talman,

ledamöter av riksdagen!

För drygt ett år sedan stod Sverige mitt uppe i en akut förtroendekris. Efter tre år av vikande produktion, fallande sysselsättning och underminerade statsfinanser ställdes den tillträdande regeringen inför svårare problem och större utmaningar än någon annan svensk regering i modern tid.

Skenande underskott i statsfinanserna hade lett till kraftigt ökade räntor, som lade en hämsko på den ekonomiska utvecklingen. Situationen var så allvarlig att Sveriges ekonomiska oberoende hotades. Demokratins möjligheter beskars och vårt lands framtid riskerade att styras av krafter utanför demokratisk kontroll. Det är med stor glädje som jag i dag kan informera riksdagen om att det har skett en kraftig förbättring av statsfinanserna. Den omfattande budgetsaneringen som riksdagen har beslutat om under det senaste riksdagsåret, har varit framgångsrikt. Regeringen gör nu följande bedömning av det ekonomiska läget:

Statsskulden som andel av BNP kan komma att stabiliseras redan i år och börja minska nästa år. Stabiliseringen av statsskulden skulle därmed ske ett år tidigare än regeringen räknade med i kompletteringspropositionen och två år tidigare än vi räknade med i budgetpropositionen. De offentliga finanserna beräknas vara i balans 1998.

Förtroendet för den svenska ekonomin stärks både här hemma och internationellt. Räntorna pressas ner och kronan stärks. Den akuta förtroendekrisen är övervunnen. I takt med att förtroendet för den svenska ekonomin ökar stärks förutsättningarna för tillväxt, sysselsättning och välfärd. Den samlade produktionen ökade med över 4 procent första halvåret i år och investeringarna steg med 9 procent. Tillväxten för i år kommer att få skrivas upp. Inflationen är låg och stabil. Sysselsättningen har ökat med närmare 100.000 personer på ett år. Bytesbalansen ger ett betydande överskott. Tadelningen av ekonomin håller på att minska.

Dessa framgångar i den ekonomiska politiken hade inte varit möjliga utan de gemensamma uppoffringar som svenska folket har tagit på sig. Nu gäller det att fördela de växande resurserna så rättvist som möjligt.

De goda resultaten hade heller inte varit möjliga utan det breda samförstånd som har manifesterats här i riksdagen. På flera områden har partierna kunnat träffa viktiga uppgörelser till gagn för samhällsekonomin och därmed för människors trygghet och välfärd. Blockpolitiken har brutits upp. Nya samarbetslinjer utkristalliseras, och därmed även nya skiljelinjer. Demokratin vitaliseras och stärks.

Nu är uppgiften för riksdagen och regeringen att fortsätta på denna ansvarsfulla väg. Sverige behöver även fortsättningsvis en handlingskraftig samarbetsregering. Krisen är inte över än.

100 000-tals människor är arbetslösa. Budgetunderskottet är betydande. Statsskuldräntorna är under överskådlig tid en tung börda att bära. Det är mot denna bakgrund – å ena sidan tydliga tecken på ekonomisk återhämtning, och å den andra sidan allvarliga kvarstående problem – som regeringen vill samla hela nationen kring en politik som moderniserar Sverige på en rättvis och jämlik grund.

Det gäller tillväxten och sysselsättningen: att ta till vara nationens främsta tillgång – människors vilja till arbete och skapande.

Det gäller tryggheten och jämlikheten: att ge alla – både kvinnor och män – möjlighet att växa och förverkliga sina drömmar om ett rikare liv.

Det gäller överlevnaden och arvet till kommande generationer: att låta hänsynen till miljön genomsyra såväl politiska beslut som våra personliga handlingar.

Sist men inte minst gäller det Sveriges roll i världen och i Europa: att fortsätta ge röst åt solidariteten och folkrätten och att demokratisera och utvidga det europeiska samarbetet.

Under det kommande året avser regeringen presentera en rad åtgärder för att öka tillväxten. Flera områden berörs:

Ökad tillväxt kräver en europeisk sysselsättningsunion.

Kampen mot arbetslösheten måste ges lika stor tyngd i det europeiska samarbetet som ambitionerna på det monetära området. Länderna i Europa måste gemensamt möta kommande lågkonjunkturer, utforma gemensamma ambitioner för arbetsmarknadspolitiken och se till att framtidsinvesteringar koordineras över gränserna.

Ökad tillväxt kräver sunda statsfinanser.

Målen för stabiliseringsprogrammet ligger fast och skall uppnås. De institutionella förutsättningarna som skall stärka budgetprocessen förbättras ytterligare för att därmed säkra en fortsatt stram budgetdisciplin. Varje ny utgift och varje försvagning av intäktsidan måste finansieras krona för krona. Ett förslag till flerårigt utgiftstak för den offentliga sektorn föreläggs riksdagen.

Ökad tillväxt kräver stabila och överblickbara spelregler för produktionen. På grundval av energikommissionens betänkande inbjuds samtliga riksdagspartier till överläggningar rörande omställningen av energisystemet. Därefter presenteras riksdagen ett förslag om den långsiktiga energipolitiken. Regeringen eftersträvar ett beslut i bred enighet.

Arbetsmarknadens parter har i arbetsrättskommissionen ett operativt forum för beslut om förändringar av arbetsrätten. Regeringen hyser stor tilltro till parternas ansvar i denna fråga.

Den bostadspolitiska utredningen har till uppgift att föreslå långsiktiga och hållbara regler för byggandet och den sociala bostadspolitiken. Regeringens

ambition är att samla en bred riksdagsmajoritet bakom nya regler för framtidens byggande och boende.

Ökad tillväxt förutsätter en aktiv arbetsmarknadspolitik och ett utbyggt utbildningssystem. Den svenska arbetsmarknadspolitikerna skall utvecklas, inte avvecklas. Den främjar sysselsättningen på den reguljära arbetsmarknaden, motverkar inflationen och höjer kompetensen i arbetslivet. Aktiva insatser kommer att prioriteras framför kontantstöd. Åtgärderna riktas framför allt in på långtidsarbetslösa och ungdomar. Det lokala deltagandet i arbetsmarknadspolitikerna måste öka.

Sverige skall konkurrera med välutbildad arbetskraft inom alla samhällssektorer. Kvaliteten i grundutbildningen och vuxenutbildningen är avgörande. Kommuner och arbetsmarknadens parter bjuds in till överläggningar om framtidens kompetensutveckling.

Distansutbildning och informationsteknik skall utnyttjas för att öka tillgänglighet och kvalitet. Högskolans roll i fortbildning och vidareutbildning skall vidgas och kvaliteten stärkas. Folkbildningen har en given plats i morgondagens kunskapsamhälle. Forskningsfrågorna har hög prioritet i regeringens arbete. EU:s forsknings- och utvecklingssamarbete bör utvecklas. Forskningens landvinningar skall nyttiggöras i ökad utsträckning inom samhällets och näringslivets alla sektorer.

Ökad tillväxt kräver en aktiv näringspolitik, förbättrad infrastruktur och användning av informationsteknik.

Sverige behöver fler företag och företagare. Näringspolitiken utformas så att företagen är lönsamma och kan öka sina investeringar. Villkoren för de små och medelstora företagen förbättras. Kapitalförsörjningen förstärks och förenklas ytterligare. Företagsstödet ses över.

Förslag om en långsiktig inriktning av infrastrukturinvesteringarna presenteras. Gemensamma nätverk för information och kommunikation, samt miljövänliga transportsystem är prioriterade frågor i Sveriges EU-arbete.

Regeringens IT-politik inriktas på att modernisera lagstiftningen, på ökad utbildning och kompetensutveckling i skolan och i arbetslivet, samt på att få till

stånd en ökad användning av IT i den offentliga sektorn. Initiativ tas för att påskynda övergången till elektronisk handel i förvaltning och företag. En övergripande IT-strategi presenteras för riksdagen.

Ökad tillväxt kräver ökad konkurrens och en aktiv konsumentpolitik.

Matmomsen sänks den 1 januari 1996 med 9 procent. Momssänkningen skall resultera i sänkta matpriser. Priskommissionen fortsätter sitt arbete. Regeringen kommer att vidta åtgärder som ökar konkurrensen i livsmedelsbranschen.

Konsumenterna måste få en starkare ställning och mer inflytande i EU. Regeringen kommer bl.a. att driva frågor om innehållsdeklarationer, tillsatser och jämförpriser vad gäller mat samt barnsäkerhet och stopp för TV-reklam riktad till barn. En skrivelse om denna strategi kommer att lämnas till riksdagen.

Konkurrenslagen ses över. Ytterligare sanktionsmöjligheter mot illojal konkurrens övervägs. En utredning om konkurrensförutsättningarna i detaljhandeln tillkallas. Förslag presenteras för att öka konkurrensen inom den finansiella sektorn. Ökad tillväxt måste förenas med en aktiv miljöpolitik.

En ökad miljömedvetenhet har blivit en viktig drivkraft för en tillväxt som inte tär på våra naturtillgångar. Miljöanpassade produkter och processer efterfrågas i ökad utsträckning och är en allt viktigare konkurrensfaktor för företagen. Sverige har goda förutsättningar att åstadkomma en grön tillväxt.

Ambitionsnivån inom EU:s miljöpolitik måste höjas. Försurningen, kemikalier, kretslopp och naturvård är prioriterade områden för Sverige.

Den nationella miljöpolitiken effektiviseras och skärps. Miljöprogram skall utarbetas för alla samhällssektorer. Ekonomiska styrmedel för trafik- och energisektorerna ses över. Producentansvaret utvecklas. I syfte att minska belastningen på miljön tas en handlingsplan fram för hur konsumenterna skall kunna ändra sina levnadsvanor och sin konsumtion. Fjällen och skärgårdarna ges ett starkare skydd. Kulturmiljön värnas. Ytterligare nationalstadsparker studeras.

Den ökade tillväxten måste komma hela landet till del.

Medlen från EU:s strukturfonder är ett viktigt instrument för att stärka de mest utsatta regionerna. Regionala hänsyn skall integreras i offentliga beslut. Ökad tillväxt kräver en välfärdspolitik som är både effektiv och rättvis, som ger människor större makt över sina egna liv och som stimulerar till arbete. Välfärden är en viktig del i det komplicerade samspel som skapar ekonomisk utveckling. Med det nya kommunala skatteutjämningsystemet skapas förutsättningar för jämlika levnadsvillkor i hela landet. Trygghet i förändring är nyckelord i regeringens välfärdspolitik.

Barnens välfärd är de vuxnas ansvar.

Den framgångsrika familjepolitiken ger barnen trygghet och föräldrarna möjlighet att förvärsaarbete. Målet om full behovstäckning i barnomsorgen är i det närmaste uppnått. Vården och stödet till barn med psykiska problem ses över. I skolan måste ett livslångt lärande grundläggas.

Varje barn är unikt och har obegränsade inneboende möjligheter att utvecklas. När en ung människa lämnar skolan med otillräckliga kunskaper är det inte bara en katastrof för individen. Det är även ett oansvarigt resursslöseri för samhället. Målet är att alla ungdomar skall lämna skolan med tillräckliga kunskaper och färdigheter. Det kräver en gemensam skola och en kvalitetshöjning i grundskolan och gymnasieskolan genom bl.a. förbättrade kunskaper i svenska, informationsteknik, naturvetenskap och teknik. Kulturen har en viktig roll i skolan.

Ungdomars livsvillkor är framtiden.

Ungdomars kraft och idéer måste bättre tas till vara. Nya lösningar kommer därför att prövas för att unga människor bättre skall komma in på arbets- och bostadsmarknaden. En utredning tillkallas för att föreslå åtgärder som kan stärka ungdomars makt och inflytande i samhället.

Hälso- och sjukvården står inför stora avgöranden.

Viktiga områden för regeringen är vårdgarantier, prioriteringar och patienternas rättigheter. En parlamentarisk kommitté tillkallas för att föreslå hälsomål för hela nationen. En särskild statsrådsgrupp kommer att ha till uppgift att dra upp riktlinjerna för hur folkhälsan långsiktigt kan förstärkas och hur ojämlikheten i

hälsa kan undanröjas. Åtgärder föreslås för att minska de miljörelaterade hälsoriskerna. Ett premietandvårdssystem införs. Åldersgräns för inköp av tobak införs. Ett förbud mot indirek t tobaksreklam prövas.

Alla har rätt till ett värdigt liv.

Ett aktivt och stimulerande liv för de äldre förutsätter god äldreomsorg och ett stabilt pensionssystem. Tillgängligheten för de handikappade är en viktig angelägenhet. Assistentersättningen ses över. Förslag till ny socialtjänstlag föreläggs riksdagen. Det drogöförebyggande arbetet intensifieras. Sverige kommer inom EU att aktivt verka mot tendenser att legalisera narkotika.

Arbetet med att skapa ett rättvist och ekonomiskt hållbart trygghetssystem fortsätter.

Fusk och felutnyttjande av bidrag kommer med kraft att motverkas. Underhållsbidraget och bidragsförskottet reformeras. Konstruktionen av bostadsbidragen ses över. En ny och sammanhållen ohälsöförsäkring utformas. Ett nytt system för förtidspension och arbetsskadeförsäkring föreslås parallellt med satsningar på bättre rehabilitering.

Vår tids historiska uppgift som européer är att binda samman länderna i östra och västra Europa för att på så sätt bana väg för ökat välstånd och en allomfattande freds- och säkerhetsordning på den europeiska kontinenten. Målet är att göra krig i Europa otänkbart, att befästa demokratins idé, att säkra vår kontinents miljö och att forma ett medborgarnas Europa. Vi måste riva ned de barriärer som delar upp Europas folk i fattiga och rika, i östeuropéer och västeuropéer.

1996 års regeringskonferens om Europeiska unionens framtid måste ha som första mål att stärka demokratin och främja freden i Europa. Därför måste konferensen bana väg för fler medlemsstater.

Den Europeiska unionen kan bara bli framgångsrik om den bärs upp av de europeiska medborgarnas förtroende och förhoppningar. Därför måste EU:s politiska dagordning domineras av de frågor som handlar om Europas framtid och som berör människor i deras vardag: arbetslösheten, miljöproblemen och orättvisorna. Sverige kommer aktivt att driva kraven på ökat samarbete mot

arbetslösheten, för en bättre miljö och för ökad jämställdhet. För att nå detta, och för att stärka medborgarnas förtroende för EU, krävs att EU blir öppnare, enklare och mer effektivt. En genomgripande reformering av EU:s jordbrukspolitik är nödvändig.

Det låga valdeltagandet i det första direktvalet till Europaparlamentet är en tankeställare för oss alla. Inför regeringskonferensen krävs en omfattande offentlig dialog och debatt. Det är endast på så sätt som Sveriges ståndpunkter kan bli förankrade hos svenska folket. Regeringen kommer att nära samråda med riksdagen när de svenska ståndpunkterna skall fastställas.

Kriget i före detta Jugoslavien är en oerhörd tragedi och ett stort nederlag för hela Europa. Terror, mord och tortyr har drabbat värlösa och oskyldiga människor i stor omfattning. Nu skymtar möjligheter till en politisk överenskommelse. Det internationella samfundet måste visa uthållighet och fasthet i ansträngningarna att uppnå varaktig fred. Den svenska regeringen stöder den av EU utsedde medlaren Carl Bildt.

Sverige är berett att under FN:s ledning och i bred samverkan med andra länder medverka i genomförandet av en fredsuppgörelse. Sverige kräver att krigsförbrytelser utreds och att misstänkta ställs inför rätta. Den humanitära rätten i krigssituationer måste stärkas.

Kriget på Balkan visar att världen behöver ett mer kraftfullt instrument som kan bidra till fred, utveckling och ett liv i värdighet för alla människor på jorden. Världen behöver Förenta nationerna – och Förenta nationerna behöver stärkas. FN måste engageras tidigt, innan konflikter leder till strid. FN måste få en mer central roll i världsekonomin. FN måste kunna bidra till genomförande och övervakning på miljöområdet.

För att nå dithän krävs en reformering av FN. De beslutande organen måste få en mer representativ sammansättning. Frivilligorganisationerna kan spela en mer aktiv roll i FN-arbetet. FN:s finanser måste stärkas.

Vid världsorganisationens 50-årsjubileum i New York senare denna månad kommer jag att verka aktivt för att det skall startas en process som reformerar FN och som har bred internationell uppbackning. Regeringens syn kommer att redovisas i en skrivelse till riksdagen. Arbetet för att Sverige skall erhålla en plats

i FN:s säkerhetsråd intensifieras.

Regeringen kommer att verka för att ett fullständigt kärnvapenprovförbud beslutas 1996. Tillverkning och användning av antipersonella minor måste förbjudas i internationell lag.

Sveriges militära alliansfrihet syftande till att vårt land skall kunna vara neutralt i händelse av krig i vårt närområde består. Säkerhetspolitiken syftar ytterst till att bevara vårt lands frihet och oberoende.

Arbetet med att utforma ett nytt försvarsbeslut fortsätter. Förslag till principer för totalförsvarets utveckling föreläggs riksdagen. Regeringen eftersträvar ett brett samförstånd. Folkförvarstanken är djupt förankrad i vårt land.

Förslag läggs fram om hur en internationell styrka för fredsfrämjande uppgifter och civila internationella styrkor för humanitära insatser skall organiseras. Sverige vill bidra till en vidareutveckling av EU:s förmåga att förebygga konflikter och att hantera kriser.

Omorganisationen av biståndsmyndigheterna möjliggör en förstärkning av det långsiktiga och fattigdomsinriktade biståndet. Att stärka kvinnans ställning är en nyckel till lösning av de stora globala frågorna. Regeringen kommer under året att föreslå riksdagen hur jämställdheten skall föras in i de biståndspolitiska målen. I vårt eget grannskap – Östersjöregionen – har vi nu möjlighet att bygga en varaktig och gemensam säkerhet. Jag har bjudit in regeringscheferna till ett Östersjötoppmöte i maj nästa år för att stimulera mellanfolkligt och ekonomiskt samarbete, utveckla miljöarbetet och stödja demokratin i länderna kring Östersjön. Låt det sägas så att det hörs över hela vårt land:

Denna riksdag, bestående av svenska folkets valda representanter, kommer aldrig någonsin att tolerera att diskriminering, främlingsfientlighet och rasism får fotfäste i vårt land. Vi viker inte en tum från den hållningen.

Hela Sverige måste mobiliseras för att minska motsättningar mellan människor från olika kulturer och länder. Invandrapolitiska kommittén kommer att slutföra sitt arbete i början av nästa år. Då måste arbetet med en av framtidens verkligt stora utmaningar intensifieras: att öka integrationen och minska segregationen. Ansvar för detta vilar på var och en av oss som tror på

demokratins innersta kärna – alla människors lika värde och okränkbarhet.

Sverige skall vara en fristad för människor på flykt som har starka skyddsbehov. Flyktingpolitiken skall ge ökat utrymme för hjälp i närområdet och långsiktigt bidra till att nya flyktingkatastrofer inte uppstår. Värnet om asylrätten kommer att genomsyra den proposition som kommer att föreläggas riksdagen.

Våld och brottslighet får aldrig mötas med passivitet. Tvärtom måste varje tecken på ökat våld leda till ett starkare engagemang. Vi måste vara tydliga, markera vad som är rätt och fel, tillåtet och otillåtet.

Ett nationellt program för brottsförebyggande arbete läggs fast. Samarbetet mellan kommuner, polis och frivilligorganisationer stimuleras.

Polisens arbetsmetoder och organisation effektiviseras. Sverige kommer inom EU att aktivt verka för att kampen mot narkotika och annan internationell brottslighet förstärks. Europakonventionen ratificeras. Strategin mot den ekonomiska brottsligheten fullföljs.

En samlad översyn görs av brottsoffrens ställning. Skyddet för hotade vittnen övervägs. En världskongress över ämnet sexuell exploatering av barn kommer att genomföras i Stockholm nästa år.

Det finns några namn i den svenska nutidshistorien som betyder mer än de flesta andra. Det är namn som för somliga minner om barndomen, för andra om föräldrarollen.

”Jag ska bara...”, som Alfons Åberg säger, nämna några: Pippi Långstrump, förstås, Mors lilla Olle, Bamse, Krakel Spektakel och Björne i sitt magasin.

Vi skall vara stolta över den svenska barnkulturen. Böckerna, filmerna, visorna och pjäserna har öppnat sinnen på generationer av barn i Sverige – och även haft mycket att lära oss vuxna. Alla barn och ungdomar måste uppmuntras ta del av och ha tillgång till olika kulturella uttrycksmedel.

Kulturen är en källa till ökad kunskap och inspiration inför det okända i en tid när förändringens vindar så kraftigt sveper över världen som nu. Kulturen är på en och samma gång ett känslspröt mot framtiden och en förankring i historien.

En ny kulturpolitik för 2000-talet kommer att presenteras. Yttrandefriheten, upphovsrätten och goda arbetsbetingelser för konstnärerna är grundläggande för ett vitalt kulturliv.

Arkitektur, form och design kommer att ges ökad uppmärksamhet. Nya avtal kommer att utarbetas för public service-företagen. Principerna om allas rätt till ett varierat programutbud av god kvalitet till rimlig kostnad kommer att vara vägledande.

1998 skall bli kulturens år i hela Sverige. Stockholm kommer då att vara Europas kulturhuvudstad. För att öka samspelet i kulturlivet mellan landets alla delar och huvudstaden kommer en särskild satsning att göras på kulturen i hela landet det året. Under det gångna året har jämställdheten i vårt land blivit en första rangens politiska fråga. Det finns goda skäl till det. Sverige har kommit långt på jämställdhetens område, längst i världen enligt FN. Nu gäller det att höja ambitionerna ytterligare. FN:s kvinnokonferens i Peking var ett genombrott för strävandena att öka jämställdheten i världen. Regeringen kommer att följa upp Pekingkonferensen, nationellt, inom EU och internationellt inom FN. Konferensen slog fast att våld mot kvinnor skall undanröjas. Ytterligare åtgärder mot våld mot kvinnor kommer att presenteras av regeringen.

Regeringen kommer att aktivt driva frågan om kvinnors och mäns lika möjlighet att försörja sig själva och att kombinera yrkesliv och föräldraskap. Det gäller att tidigt bryta de traditionella könsroller som grundläggs i barndomen och som kan avläsas i yrkesval och i arbetslivet.

Regeringen kommer att ägna stor kraft åt att öka kvinnors makt och inflytande inom alla samhällsområden.

Vi vill alla känna stolthet över vårt land. Det förutsätter att både omvärlden och vi själva upplever att vi kan lösa de problem och utmaningar som Sverige ställs inför. Enligt min mening har förutsättningarna för detta förbättrats betydligt under senare tid.

Regeringens avsikt är att med fasthet och konsekvens driva en politik som gör att Sverige kan stärka sin ekonomiska, kulturella och sociala ställning inför 2000-talet. För att nå dithän krävs en bred samverkan: i politiken, på

arbetsmarknaden och mellan enskilda människor.

Sverige skall fortsätta att vara ett samförståndets land.

Taggar

1990-tal, 1995, Man, Politiska tal, Regeringsförklaring, Socialdemokraterna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/ingvar-carlsson-regeringsforklaringen-3-oktober-1995>